

MET KVLV NAAR EEN BIJ-VRIENDELIJKE GEMEENTE!

In deze inspiratiefiche vind je een aantal suggesties om met actie te ondernemen voor de bijen. Kies er een actie uit die bij jouw vereniging past en laat ons weten wat je ondernomen hebt door een mailtje met foto te sturen naar ivanboxem@ons.be.

1. Gaan jullie vaak wandelen, fietsen of joggen met je afdeling? Ga dan eens op speurtocht en kijk welke plekken nog wat bloemen kunnen gebruiken. Bespreek dit daarna met de gemeente of eigenaar. Zo vind je misschien een geschikt plekje voor een zaadbommenactie! Met toestemming van de eigenaar van de grond is de kans dat de bloemetjes blijven staan het grootst en kan je ze zien groeien.

WAAR MAG JE ZAADBOMMEN GOOIEN?

Zaadbommen zijn enkel geschikt om te gebruiken in 'gecultiveerd' gebied, niet in de vrije natuur. Focus daarom op plekjes in het centrum van het dorp, en niet in de meer afgelegen gebieden.

- Een perkje verdroogde aarde in het centrum van je dorp dat je wilt opfleuren

- Een stuk braakliggend terrein in het dorp
- Een werfzone die stilligt
- Een leeg plekje aarde onder een boom in de dorpskern
- Een hoekje in je tuin waar je moeilijk aan kan zonder andere planten te vertrappelen
- Het dak van je tuinhuis, waar al wat mos groeit en dode bladeren liggen
- Uiteraard, in de buurt van het bijenhotel in je tuin.

EN WAAR MAG HET NIET?

- Natuurgebieden zijn niet geschikt voor het gooien van zaadbommen, laat daar het (al zo kwetsbare) ecosysteem zijn werk maar doen.
- Akkers van boeren of de akkerranden zijn privé-eigendommen. Landbouwers hebben bovendien vaak een overeenkomst rond het natuurlijk beheer van hun akkers.
- Een plek waar zich al een dichte grasmat heeft ontwikkeld, daar kunnen de kiemplantjes zich niet optimaal ontwikkelen.
- Een plaats waar het geregeld gemaaid wordt, daar krijgen de bloemen geen kans te volgroeien.
- Bermen (bermen hebben een specifieke vegetatie, die op zichzelf belangrijk is voor de biodiversiteit en die beter niet verstoord wordt)

Dankzij een zaadbommenactie zaai je extra voeding voor de bijen, dat hebben ze immers broodnodig. De periode mei-juni is ideaal voor dit bombardement. Hoe je ze maakt leer je in de workshop bijenhotels en zaadbommen maken van KVLV. Hou allemaal een zaadbom apart en geef deze als kadootje aan iemand in de familie, zo geraken er ook bommen op andere plaatsen en worden weer nieuwe mensen bewustgemaakt van de bijenproblematiek. Zij kunnen ze bijvoorbeeld ook op het dak van hun tuinhuis gooien of in een hoekje in de tuin waar ze moeilijk bij kunnen.

2. Bijen hebben ook nestjes nodig. Door onze nette tuinen en ons volgebouwd landje, vinden ze deze steeds moeilijker. Bijenhotelletjes kan je makkelijk zelf maken, KVLV biedt hiervoor een workshop aan. Plan deze workshop in en stel deze open voor het ruime publiek zodat er zoveel mogelijk bijenhotelletjes verschijnen in de tuinen van je gemeente. Misschien kan je de workshop wel laten doorgaan op een schoolfeest, in samenwerking met de lokale kinderopvang, op de jaarmarkt, in samenwerking met andere verenigingen of op een landbouwbedrijf? Kijk ook of je gemeente geen speciale actie rond de bijen onderneemt, dan kan je daar eventueel mee samenwerken. Het is extra leuk om er een wedstrijd aan te koppelen: welke straat heeft relatief gezien de beste bijenhotelletjes?

Je kan de bijenhotelletjes ook plaatsen op publiek domein, als de gemeente hiermee akkoord gaat. Cruciaal is dat dit in een bloemrijk gebied is.

3. Er bestaan verschillende zadenmengsels met zaden voor bijvriendelijke planten. Deze kan je in kleine zakjes verpakken en uitdelen of verkopen op een lokaal evenement in het voorjaar. Kinderen zullen ze met veel plezier planten en zien groeien. Belangrijk is dat je meegeeft dat

mensen geen onkruid mogen verdelen in de tuin om deze bloemen een plaats te geven, want dan doe je meer kwaad dan goed. Dit onkruid is van grote waarde voor de bijen, en pesticidegebruik in eigen tuin is uit den boze als je de bijen wilt helpen. Plant de zaden in bloembakken, of op zanderige stukken in de tuin.

Kies bij voorkeur voor onbehandelde zaden, anders lopen de bijen risico om te sterven van de gewasbeschermingsmiddelen die erin zitten. Je kan deze bijenveilige zaden bijvoorbeeld bestellen via

- Ecoflora - www.ecoflora.be
Ecologische kwekerij & tuinwinkel in Halle, met webwinkel.
Klik door op 'bloemenweiden' en kies voor mengsel A3. Vul je bij '1000 gram' bv. 0.7 in, dan krijg je 700 gram.

De prijs voor 100 gram A3 Tübingermengsel is 5 euro, 1 kg kost 27 euro.

Vanaf 500 g krijg je kiloprijzen, onder de 500 gram betaal je de prijzen zoals die van 100 gram.

- Vreeken's Zaden - www.vreeken.nl
Zaden en pootgoed in Dordrecht (NL), met webwinkel.
Geef 'bijenmengsel' in bij de zoekfunctie (links bovenaan) en kies voor het Tübingermengsel.
- Silene - www.silene.be
Stuur een mail naar lieve@silene.be, met de bestelling van minstens 1 kg bijenmengsel.
Misschien kan je de bestelling gezamenlijk doen met een aantal groepen. Deze zaden zijn duurder omdat ze met de hand worden geoogst, gedroogd en schoon worden gemaakt.
- Biologisch Zaad - www.biologischzaad.nl
Enkel webshop.
Geef bij de zoekfunctie 'bijenmengsel' in.
- De Bolster - www.bolster.nl
Webwinkel, met enkele verkooppunten in België (raadpleeg de site).
Selecteer 'bloemenmengsels' in het menu, en vervolgens 'Tübingermengsel'.

Koop je ze toch in de winkel, kies dan voor biologische zadenmengsels.

4. Zeker in het vroege voorjaar hebben bijen nood aan extra voeding. Bloembollen zoals krokussen & sneeuwkllokjes bloeien erg vroeg. Leg aan elke deur in de buurt in het najaar een bloembol en een briefje met de vraag deze te planten om extra voedsel voor de bijen te voorzien. Vroege bloeiers in elke tuin kunnen al een groot verschil maken.
Ook hier is het belangrijk dat de bloembollen niet behandeld zijn. Ecoflora.be heeft een uitgebreid aanbod bloembollen.
5. Een groot braakliggend terrein in de buurt? Ga in overleg met de eigenaar om dit in te zaaien met bijvriendelijke bloemen. Deze actie voer je best uit in de periode april-juni, dus begin op tijd contact op te nemen. Zorg voor een bijenveilig zadenmengsel (zie puntje 3). Tips voor het inzaaien van een bloemenweide vind je op de laatste pagina van dit document. Let op: het gaat over terreinen die echt braak liggen, dus geen terreinen waar vanzelf al veel wilde bloemen staan. Daar laat je de natuur beter zijn gang gaan.
6. Zoek contact met een landbouwbedrijf in jullie buurt. Zij kunnen misschien een rondleiding geven over de bijenkasten op hun terrein of hebben misschien concrete ideeën voor samenwerking rond de bijen.

7. Samenwerken met een school? Bekijk met de directie of er mogelijkheden zijn om samen met de kinderen een paar bloembakken in te zaaien met bijenzaad, bloembollen te planten of zelfs klein fruit te planten.
8. Amielo biedt bijenkasten ter adoptie aan, die worden verzorgd door imkers (zij komen ter plaatse) en waarvan jij de honing gratis krijgt. Hier kan een mooi samenwerkingsverband tussen producent en consument ontstaan. Jullie kunnen als groep een bijenkast sponsoren, die op een landbouwbedrijf kan staan. Op die manier geniet het landbouwbedrijf van extra bestuiving en krijg je als groep honing in de plaats. Je helpt op deze manier de landbouw en de bijen. Misschien kan de aankoop van zo'n geadopteerde bijenkast een leuk doel voor een winstgevende activiteit zijn?

Veel fruittelers huren voor een bepaalde periode een bijenkast bij imkers. Neem contact op met een fruitteler in de buurt: misschien kun je voor hem een bijenkast sponsoren in ruil voor een rondleiding op het bedrijf?

Daarnaast zijn er ook landbouwbedrijven die bijenkasten ter adoptie aanbieden, maar die op hun eigendom blijven staan en daar verzorgd worden. Plan Bees is bijvoorbeeld zo'n bedrijf.

TIPS VOOR AANLEG EN ONDERHOUD BLOEMENWEIDEN

Grondbewerking

De bodemlaag waarin de wortels zitten van de mengsels is meestal niet zo dik (15 à 25cm). Deze zone moet een luchtige kruimelstructuur hebben. Hiervoor wordt op kleine oppervlakken met de hand de bodem omgespit.

'Onkruid'vrij maken

De bestaande kruiden moeten alleen verwijderd worden als ze een te grote concurrentie betekenen voor de ingezaaide mengsels. Dit kan bijvoorbeeld gaan over distels, of woekerende netels. De eerste stap is ompspitten. Hierdoor worden de bestaande kruiden ondergewerkt. Doe dit als je weet dat het daarna een aantal keren zal regenen.

Vaak wordt gewerkt met een vals kiembed (of vals zaaibed). Na het ompspitten blijft de bodem enkele weken braak liggen. In die periode ontkiemen alle nog aanwezige kruiden waarna deze opnieuw omgespit worden. Deze tweede keer ompspitten doe je best in een droge periode. Bij natter weer wordt de kieming van kruiden namelijk gestimuleerd.

Daarna wordt het eigenlijke zaadmengsel ingezaaid. Op deze manier wordt het overgrote deel van de kruiden op een natuurlijke manier verwijderd. Deze werkwijze blijkt een belangrijke voorwaarde voor een goed resultaat!

Niet bemesten

Het beste gedijen bloemen op een schrale (voedselarme) grond. Meststof geven aan één van deze mengsels is daarom ook helemaal uit den boze. Veel gronden zijn echter sterk bemest en de eerste jaren zul je af te rekenen krijgen met sterke ruigtekruiden zoals brandnetels, zuring, ganzenvoet, diverse andere grassen,... Deze kan je best met de hand uittrekken. Je kan hiermee gerust wachten tot deze planten hoog zijn opgeschoten. Zo zie je duidelijk het verschil met de gewenste bloemen en klavers. Naarmate de bodem schraler wordt zullen deze ruigtekruiden verdwijnen.

Inzaaien

Inzaaien van het landbouwmengsel doe je best eind april- half juni, als het niet meer vriest en de bodem voldoende opgewarmd is. Wanneer er nachtvorst geweest is moet de bodem enkele dagen kunnen opwarmen door de lentezon.

Er wordt steeds best ingezaaid wanneer een periode van regen volgt op de dag van inzaaien.

Inzaaien gebeurt best met de hand. Door de verschillende groottes van de zaden in het mengsel zijn ze ongeschikt om machinaal in te zaaien (worden afgesteld op een bepaalde grootte).

De mengsels worden dun ingezaaid. Door voldoende ruimte per plant te voorzien, krijg je stevige en gezonde planten. Meng het zaad met wat wit, droog zand, hierdoor wordt het gemakkelijker om dun in te zaaien, wordt het zaad gelijkmatiger verdeeld en je ziet goed waar je al gezaaid hebt.

Na het zaaien van alle soorten mengsels wordt de zaden licht in geharkt en daarna wordt de grond aangedrukt of aangerold. Op grotere oppervlakken wordt hiervoor vaak gewerkt met een cultereg (cultivator of tandeg).

Doel is de zaden licht onder te werken (max. 5 cm). Zo wordt vraat door duiven of andere vogels tegen gegaan.

Maaien

Eenjarige mengsels hebben in principe geen onderhoud nodig. Indien gewenst kunnen ze wel gemaaid worden na de bloei. Hierdoor worden ze aangezet om opnieuw te bloeien en verleng je het bloeiseizoen wat nuttig is voor insecten en vogels die erop jagen.

Nog meer info vind je op <http://www.cruydhoeck.nl/winkel/catalogus-handleiding/c26>.